

**Tractatvs De Præventionē Ivdiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt XVII. De Præuentione in actione iniuriarum, vtrum videlicet si pater pro iniuriâ illatâ filio, querelam proposuerit, vel maritus pro iniuria illata vxori, præuentio obstet filio, aut vxori, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

CAPVT XVII.

AROVMENTVM.

De Præuentione in actione iniuriarum, utrum videlicet si pater pro iniuriâ illatâ filio, querelam proposuerit, vel maritus pro iniuriâ illatâ vxori, præuentio obstat filio, aut vxori, nouam actionem in alio tribunali proponere volentibus. Quæ sit differentia inter actionem iniuriarum Civilem ex lege Cornelia, & Prætoriam, in materia præuentionis, & remissionis iniuriæ per patrem pro filij interesse faciendæ. Quæ sit differentia inter ius agendi, competens patri nomine filij pro iniuriâ, & pro dote, quoad materiam præuentionis. Actio dotis profectitiæ spectat ad Patrem, quamuis per pactum dos esset consolidata in fauorem filij.

SVMMARIVM.

- 1 Pro iniuriâ filio illatâ, competit actio tam Patri quam Filio.
 - 2 Ex eadem iniuriâ: tribus vel pluribus personis actio competere potest.
 - 3 Actiones patri & filio competentes pro iniuriâ filio illatâ, sunt duæ actiones diuersæ.
 - 4 Idem si quis ad penam corporalem condemnatur ex eo quod pecuniaria satisfacere non potest, sed tamen id fieri potest eadem vel diuersâ sententiâ, & iudicio.
 - 5 Iniuriâ filio illatâ, alio modo puniri potest respectu filij, & alio respectu patris, licet condemnatio ab eodem fonte procedat.
 - 6 Quomodo verum sit iniuriâ filio illatâ, diuersam esse respectu persona paterna.
 - 7 Querelâ patris nomine paterno factâ, filium excludit ab actione iniuriarum.
 - 8 Pater quantumcumque iniuriâ filio illatâ, potest etiam gratuito remittere, nisi esset vilis persona.
 - 9 Actio iniuriarum ex lege Cornelia, civilis est, quam pater non suo, sed dumtaxat filij nomine intentat.
 - 10 Actionis iniuriarum civilis & prætorie, quæ sit differentia, & quis vtriusque effectus.
 - 11 In actione iniuriarum ex lege Cornelia, non datur actio patri, sed illi dumtaxat competit exercitium actionis.
 - 12 Virum filio contradicente, possit pater actionem iniuriarum, pro iniuriâ filio illatâ mouere.
 - 13 Actionem civilem, quando & quomodo pro iniuriâ filij, pater inuito filio, remittere possit; prætoriam enim potest etiam eo remittente indistinctè remittere.
 - 14 In actione de dote, consensus filij requiritur, & cur non idem generaliter in actione iniuriarum. An idem filia consensus requiratur in petenda affectatione dotis, & in quibus casibus ista procedant.
- Quamuis actio dotis profectitiæ fuerit consolidata in persona filij vigore stipulationis, pater nihilominus habet actionem de dote propter reliquias patriæ potestatis.

- 15 In actione iniuriarum, pater regulariter non cauet de rato, sed est in actione de dote.
- 16 Si post remissionem à patre iniuriæ, filius agat, non est audiendus, vti per paternam renunciationem præuenitur.
- 17 Filius familias, non potest præuenire patrem in actione iniuriarum, siue actio, siue exercitium actionis spectet ad patrem, immo si hoc casu filius agat, amittit expensas.
- 18 Præuentio inducitur per actionem dotis, quam filia sine patris consensu intentauit.
- 19 Iniuriâ filij, non est coram diuersis iudicibus tractanda ratione offensa paterna, & illius quæ filio illata est, licet actiones sint diuersæ, cum ab eodem fonte procedant.
- 20 Quando quis condemnatur ad penam corporalem, quia non habet in are, hæc condemnatio spectat ad eundem iudicem, qui præuenit causam condemnationis pecuniaria.

ILLATA iniuriâ filio, pater, si filius sit in eius potestate, duas intentare potest actiones, nempe vnâ nomine proprio, & aliam nomine filij sui, & hæc sunt duo diuersa iudicia, l. Pater. 41. lbi. Duobus iudiciis, ff. de iniur. Immo ex eadem iniuriâ, tribus vel pluribus patribus actio competere, vtrputa, si vxori meæ sub patris potestate existentini iniuriâ facta fuerit, & mihi, & patri eius, & ipsi filij, iniuriarum competit actio, quæ sunt actiones diuersæ, nec vna per aliam consumitur, leg. 1. §. fin. ff. de iniur. Vnde queritur si causa coram vno iudice præuenta fuerit pro iniuriâ patris, vel mariti, utrum intentari possit coram alio iudice pro iniuriâ ex capite filij, vel vxoris, quibus offensa facta est.

Dubium facit, quia (vt dictum est) ista sunt duo diuersa iudicia & duæ diuersæ actiones, nec vni illarum per aliam præiudicari potest, dist. leg. 1. §. fin. ff. de iniur. Facit à simili quod si quis propter inopiam condemnatur ad penam corporalem subrogatam loco penæ pecuniariæ, hoc fieri potest, vel vno eodemque iudicio & sententiâ, vel diuersis iudiciis. Ergo idem hoc casu videtur dicendum, vt duo diuersa iudicia moueri queant, & sic vnus præuentio non obstat prosecutioni alterius, Bartol. in leg. si quis iniuriâ, ff. de iniur. Vnde Crauet. duas in hac materia proponit conclusiones, consil. 181. num. 6. Prima est, quod causæ circa iniuriâ filio illatâ duæ sunt diuersæ, vna pro iniuriâ patrem tangente, alia pro iniuriâ filij. Cum alio modo puniri illæ iniuriæ possint respectu patris, & alio respectu filij, quamuis ab eodem fonte & delicto procedant, cum fieri possit, vt persona filij, dignior sit persona patris. Quod probatur per text. in l. seruo 30. §. filio, cum l. sequenti, leg. cum possit 3. ff. de iniur. Secundo, quod actori licitum est causam huiusmodi, eodem vel separato iudicio prosecute, prout sibi melius visum fuerit. Ita Crauet. dicto consil. 181.

Ego vero vt tota hæc disputatio clarius explicetur; Dico in primis, non esse dubitandum quin, vt mox dictum est, duplex nascatur iniuriarum actio, & vtraque patri pro iniuriâ filiofamilias illatâ competat: iuxta dist. leg. pater. & alia iura mox allegata, & probat Farinac. questio. 105. de variat. & diuers. crimin. num. 255. Intelligendo iuxta notata per ipsum, ibid. n. 256. & seqq. & quæ nos numeris sequentibus dicemus. Adeo vt filiusfamilias, ne quidem propriò

proprio nomine actionem iniuriarum pro illata sibi iniuria intentare possit, quandiu pater ipse agere vult, aut alius paterno nomine, *l. sed si vnus* 17. §. *ait prator. ff. de iniur. l. in persona* 31. *in princ. ff. de pact. l. si longius. §. si filius familias. ff. de iudic. l. immo pater. quantumcunque iniuriam filio in potestate existenti factam, remittere possit, etiam remissione gratuita, nisi pater ipse vilis esset persona. Cod. Fab. lib. 8. tit. 32. de patr. potest. definit. 2. † Hoc tamen secundum communem DD. distinctionem intelligendum est, ut pater proprio quidem nomine pro iniuria filio in eius potestate existentis, seu potius sibi in personam filij illata actionem iniuriarum pretoriam intentare possit, si enim actionem legis Corneliae, quae non pretoria, sed Civilis est, intentare velit, hanc non suo, sed filij dumtaxat nomine intentare potest: text. est in *l. lex Corneliae* §. *Item queritur. ff. de iniur. Paeal. de patr. potest. p. 1. c. 10. n. 3. Farinac. de var. & diuers. crimin. q. 105. n. 256. † Inter istas autem duas actiones iniuriarum, haec est differentia, quod actio legis Corneliae pro iniuriis; civilis est, nec finitur anno, sicut actio pretoria iniuriarum, quae per spatium vniui tantum anni durabilis est. Item quae datur ex *l. Cornelia* in tribus tantum casibus locum habet, nempe si quis pulsatus, verberatusve fuerit, aut eius domus vi introita. At vero illa quae pretoria est, in quocunque iniuriarum genere exerceri potest, §. *sed & lex. & ibi DD. maxime Mynsinger. Insitut. de iniur.***

11 In casibus autem, in quibus filio datur actio iniuriarum, veluti in tribus casibus legis Corneliae, actionis exercitium pertinet ad ipsum patrem in vim patriae potestatis; exercitium dico. Nam actio patri non competit, cum ipse non fuerit pulsatus, aut verberatus, nec eius domus vi introita. Vnde sicut ad patrem pertinet exercitium actionis, ita ad eundem spectat ususfructus poenae, quam iniuriam inferens incurrit. Eligitur actio propria filij, sed quia pater est illius legitimus administrator, ideo sub illa qualitate, actionem filio competentem vti patet exercet: Angel. *in l. non solum. §. si pater. ff. de procurator.*

12 † Vbi propterea concludit, hoc casu Patrem non teneri cauere de rato pro filio: quod etiam dixit Castrensis. *in dicto §. si pater. n. 2.*

Quamquam in hoc capite contrarium voluerit Barbof. *in l. 2. §. fin. n. 36. ff. solut. matrim.* nempe quod si pater remittat actionem iniuriae in persona filij factae, hoc facere potest in vim patriae potestatis: & hoc casu nec pater, nec filius amplius actionem iniuriarum proponere possunt. Si tamen pater prosequi malit, nec iniuriam remittat, tunc si agat nomine filij, requiritur eius non contradictio, quatenus filius sit praesens. Eo vero absente, pater tenetur cauere de rato, & cum hoc moderamine videtur intelligenda doctrina Castrensis. *in d. §. si pater. n. 2.*

13 Et sane patrem, generaliter in quocunque casu, iniuriam filio factam remittere posse, etiam inuito, & contradicente filiofamilias, omnes DD. fatentur, quando agitur de actione pretoria: si enim agatur de actione Civili descendente ex lege Cornelia in vno ex tribus capitibus eiusdem, nempe primo si filius verberatus fuerit: secundo si pulsatus: tertio si quis eius domum per vim ingressus fuerit, tunc etiam consensus filij in iniuria remissione requiritur: Vincent. de Franch. *dec. 7. §. n. 8.* Eodem modo, si iniuria fuerit illata a persona coniuncta, vel agatur de actione, totum violari, requiritur etiam filij consensus, ut pater iniuriam ipsi illatam valide remittere possit, sicut etiam si patris persona vilis sit, filij vero honesta, consensus filij erit necessarius ad validitatem.

Sanlegerij de Praenem. Indic. Pars II.

tem remissionis iniuriae filio illatae faciende, per patrem. Aut si pater dementia vel furore laboraret, vel pater esset abiens, vel si filius esset emancipatus: Aut etiam, si is qui filiofamilias iniuriam intulit, illum patremfamilias, seu emancipatum esse credidisset: Quia tunc personam patris, quam non considerabat, offendere minimè potuisset: Paeal. omnia bene explicans, *de patr. potest. p. 1. c. 10. n. 6. usque ad num. 15. & maiori ex parte Galerat. in tract. de renunciat. p. 1. cap. 93. num. 13. & sequentib. Farinac. dicta quest. 105. num. 256. & sequent. Aliquid etiam Surd. decif. 89. n. 12. Aliter quidem hoc interpretatus est Fachin. quest. in controu. lib. 9. cap. 42. Sed à communi DD. traditione recedendum non est tam in iudicando, quam in consulendo.*

Hinc pater, non eandem esse rationem actionis 14 pro iniuriis proponendae, & actionis de dote. Actio siquidem pro dote vnica est, & sic quocunque modo pater agat, etiam ius filiae deducit, ut videtur in iudicio, & ideo consensus filiae, aut eius ratihabitio necessaria est, iuxta *leg. id quod nostrum. ff. de reg. iur.* Hanc enim dotis actionem communem esse inter patrem & filiam fatentur omnes DD. *in d. l. 2. §. quod si in patris. ff. solut. matrim. Gomef. in leg. 50. Tauri num. 28.* Idemque dicendum, si agatur ad dotis allocationem: Barbof. *in l. si constantes. in princ. num. 29. ff. eod. tit.* Vnde pater sine filia, & haec sine patre agere, vel dotem recipere non potest: intelligendo semper de filia existente sub patria potestate, nam si esset emancipata, posset sola & agere & recipere: & dummodo agatur de dote profectitia, non de aduentitia; ut DD. explicant *in d. §. quod si in patris.* Si tamen pater, filiafamilias pro dote agere volenti consensum praestare recusaret, sola filia constito de reculatione agere posset: Bald. Nouell. *in eadem l. si constantes num. 23.*

Sed queri potest, si dotis actio consolidata fuerit in persona filiae per clausulas & stipulationes, seu etiam donationes per patrem, vel aum paternum appositas, in fauorem filiae, vel neptis, (quo casu tota actio consolidari videtur in persona filiae, ut probauimus *lib. 1. quest. Civil. cap. 100. numer. 12. & sequentib.*) vtrum aum vel pater agere possit soluto matrimonio ad restitutionem dotis filiae, seu neptis, per patrem vel aum donate? Respondendum esse, patrem vel aum posse intentare hoc casu actiones pro dotis restitutione competentes: quia licet per huiusmodi clausulas, & donationes, dos destinata esse profectitia; tamen cum dos originaliter ab ipso patre vel auo processerit, maiorem in illa potestatem habet quam in ceteris merè aduentitiis: & ideo quamvis dos esset consolidata in persona neptis, tamen aum esset legitimus administrator, & eodem modo filius, si aum non superesset: Barbof. *in leg. 2. §. quod si in patris. num. 7. ff. sol. matrim. post Gloss. in leg. cum dos, in verb. neque proderit. ff. de pact. dotal. Barbof. in dict. §. quod si in patris. numero 21. maxime circa fin. vers. & confirmatur praedicta.*

Sed quando agitur de actione iniuriarum, non 15 eadem est actio, sed duplex; vna scilicet patri competens pro sua iniuria, alia vero pro iniuria facta filio, ut supra dictum est: ideo in actione de dote, necessaria est cautio de rato per patrem in hoc casu praestanda, cum patri & filiae actio competat in solidum: sed in actione iniuriarum non tenetur pater praestare cautionem de rato nisi in casibus supra expressis iuxta notata per Barbof. *in d. l. 2. §. si alius n. 35. & 36. ff. solut. matrim.*

His ita explanatis, facilis refultat resolutio 16 omnium

X 2

omnium casuum, qui in hac quæstione contingere possunt ratione præuentionis iudicialis. Primus casus est, si post remissam à patre iniuriam, filius agere velit, male agit ut dictum est supra numer. 13, & per consequens ex tali actione filij, nulla potest nasci præuentionio, quia nulliter agens non præuenit, ut sæpe diximus.

- 17 Secundus casus est, si in actione iniuriæ quæ ad patrem spectat, seu cuius exercitium est apud patrem, pater ipse præuenit, talis præuentionio valida est, ita ut filius postea agens huiusmodi præuentione afficiatur. Sed si filius velit hoc casu præuenire patrem, huiusmodi præuentionio nihil operatur, nec ualeat in præiudicium patris. Quod adeo verum est, ut si filius hoc casu aliquas fecerit expensas, pater filio illas refarcire minime teneatur, ex notatis per Farinac. de accusat. quæst. 13. num. 6. & faciunt tradita per nos parte 1. cap. 19. num. 7. & ibidem num. 5. Vincent. de Franch. decis. 382.
- 18 Tertius casus. Si filia familias pro dote aduentitia iudicio sine patris consensu experietur, in casibus in quibus ille necessarius est, talis actio non inducit præuentionem, nisi superueniente patris ratihabitione, vel consensu: cum ipsa nulliter agat; ergo nulla ex tali actione præuentionio oriri potest, iuxta regulam sæpius iteratam.
- 19 Quarto. Si pater præuenit, in casibus in quibus actio iniuriarum filio competit, etiam si duæ sint actiones, tamen cum ex eodem fonte, eademque causa proueniant & originem ducant, coram vno eodemque iudice res tractanda est, ne causæ continentia diuidatur, ut probatur ex traditis supra cap. præcedentis. §.
- 20 Quinto, eadem ratione, intelligenda est doctrina Bartoli in d. leg. si qui iniuriam ff. de iniur. quia licet quando reus, qui non habet in are, puniendus est in corpore; hoc tractari possit, & terminari in eodem vel diuerso iudicio; tamen semper idem iudex adeundus est, ne continentia causæ diuidatur, cum agatur de punitione eiusdem criminis, & negotium ab eodem fonte procedat: ex notatis dicto cap. 16. numero 5.

CAPVT XVIII.

ARGVMENTVM.

Utum præuentionio causæ facta contra debitorem principalem, afficiat fideiussorem? & an dicta de fideiussore locum habeant in correo. Et quando lite præuenta per principalem debitorem, fieri possit executio vel alia processura aduersus fideiussorem. Et an ex proprio capite, seu privilegio, fideiussor iurisdictionem iudicis præuenientis declinare possit. Quod multis modis declaratur cum limitatibus requisitis.

SVMMARIVM.

- 1 Præuentionio facta contra principalem, non impedit quin agatur contra fideiussorem regulariter, & contra: quod toto hoc cap. explicatur.
- 2 Litis pendentia contra principalem vel vnum ex cor-

reis, non impedit, quin contra fideiussorem, aut alium correum agatur.

- 3 Quando per executionem factam contra principalem, plene satisfactum est creditori, non potest agere contra fideiussorem.
- 4 Idem si stylus, aut consuetudo Curie esset in contrarium.
- 5 Si principalis debitor obtineat inhibitiones, etiam nomine fideiussorum, utrum tales inhibitiones sustineri possint.
- 6 Pendente rescissione contractus, potest fieri inhibitiio de turbando fideiussores.
- 7 Multa possunt fideiussori competere exceptiones, quæ non suffragantur principali.
- 8 Exceptio cessionis bonorum facta per principalem, non prodest fideiussori.
- 9 Fideiussores, utrum extra proprium forum conueniri possint.
- 10 Fideiussor Doctoris, utrum coram Iudice Doctorum possit conueniri, & conuenius forum declinare? intellige ut ibi.
- 11 Si vnus ex pluribus fideiussoribus, qui non renunciant beneficio diuisionis, velit obtinere inhibitiones de ipsum conueniendo ultra suam ratam partem, contra Doctorem, aut alium habentem fori privilegium, non tenetur sequi forum illius privilegii.
- 12 In materia præuentionis, si fideiussor agat contra creditorem, non impeditur creditor agere contra ipsum coram Iudice ipsius fideiussoris competente, quem ex pluribus elegerit. Idem de electione Notarij.
- 13 Fideiussor agens, est tamen verè & originaliter reus.
- 14 Explicantur dicta supra parte 1. capite 8. numero 4.
- 15 Laicus per Clericum diffamatus, conueniendus est coram Iudice laico.
- 16 Laicus fideiussor Clerici, debet conueniri coram Iudice laico; secus est in Clerico fideiussore laici. Vel nisi causa continentia aliud exigat.
- 17 Exceptiones personales rei coherentes; quæ competunt principali debitori, possunt opponi per fideiussorem.
- 18 Continentia causæ quandoque exigit, ut causa fideiussoris coram eodem Iudice causæ principalis terminetur.
- 19 Exceptio litis pendentia cum principali, videtur realis, & rei coherens.
- 20 Fideiussor qui se omnibus Curijs submisit, potest etiam coram non suo Iudice conueniri.
- 21 Fideiussor exceptioni præuentionis renunciare potest.
- 22 In obligatione Camerali, præuentioni renuncietur.
- 23 Quando fideiussori competit exceptio discussionis, vtpote quia illi non fuit renunciatum, causa illius dicitur habere connexitatem cum causâ principalis debitoris.
- 24 Separatio primi iudicij non admittitur, quando per illud nascitur exceptio rei iudicate quoad secundum.
- 25 Regula, quod præuentionio contra principalem non obstat agenti contra fideiussorem, vera est, sed multas patitur exceptiones.
- 26 Præuentionio contra principalem suspendit actionem contra fideiussorem in obligatione conditionali.
- 27 Exceptio non numerata pecunia, opposita per principalem, impedit actionem contra fideiussorem, donec super eâ cognitum fuerit.